

családjuknak. A mentési munkában – különösen a magyar hatóságokkal való közvetítés révén – fontos szerepe volt Wahl Hugónak, Forgács Bélának, valamint Forgács Vilmosnak, aki megkapta a svéd alattvalói státust.

Danielsson a svéd állampolgárság adományozásáról szólva először a svédekkel rokoni vagy üzleti kapcsolatban álló 300–400 zsidóról beszélt, ám ez a szám a Wallenberg által Budapestre vitt lista alapján hamarosan majdnem 650-re emelkedett. Ezek az emberek ideiglenes vagy sürgősségi levelet kaptak (Provisoriskt Pass). Wallenberg megérkezése után néhány hónap elteltével ezek a mentési erőfeszítések kibővültek, s végül is 4500 zsidóra terjedtek ki: ezt a számot fogadta el a nyilas kormány október 31-én a svédektől való diplomáciai elismertetés reményében. Eredetileg november 15-re várva a távozást, e zsidókat védőiratokkal látták el és a Pozsonyi úti „svéd házakba” vitték át őket. A nyilasterror fokozódásával, kivált a szovjet ostrom idején, az ilyen valódi vagy hamis iratokkal bírók száma jóval 10 000 fölé nőtt. Ezeket az embereket 32 svéd védelem alatt álló házban helyezték el.¹³⁴

A németek természetesen dühöngtek amiatt, hogy a svédok ilyen kiterjedt tevékenységet folytatnak. Állítólag némely magyar tisztviselő is fel volt háborodva, elsősorban a svájciak által fogantatott mentőintézkedésektől. Grell szerint Csöpegy egyszer hangot adott a magyar vezető körök afőlőtti megbotránkozásának, hogy a svédok mennyire „válogatás nélkül” osztogatják a védőiratokat. Sőt, mintha olyasmit is mondott volna, hogy a svédok és a svájciak Magyarország kontójára akarnak a nyugati szövetségesek kegyeibe férközni.¹³⁵

Augusztusban Ferenczy elrendelte néhány száz, a város különböző részein sárga csillagos házban lakó svéd védettségű zsidó áttelepítését. A Wallenberg által a magyar hatóságoknak átadott listát használta fel ürügyül a Zsidó Tanáccsal és a kormányzóval való kapcsolatfelvételre (lásd a 25. fejezetet). A Tanács, amelyet augusztus 22-e körül bíztak meg ezzel a feladattal, azt az utasítást kapta, hogy augusztus 26-ra készüljön el vele. A Tanács egyes tagjai, főleg Stöckler Lajos nagyon nyugtalanítónak találták ezt a rendeletet. Stöckler először is – a zsidó tömegek aggodalmát osztva – a kiváltságos zsidók áttelepítésében újabb jelet látott arra, hogy a híresztelések szerint augusztus 25–26-ára várható deportálásokra valóban sor kerül. Aztán amiatt is gondban volt, hogy mi lesz a svéd védettségű zsidók áttelepítésére a Pozsonyi úti házakból kilakoltatott, védőlevelekkel nem rendelkező zsidókkal. Stöckler úgy érezte, helytelen némely zsidónak az a döntése, hogy egyénileg vagy csoportosan a cionisták vagy semleges hatalmak segítségével keres menekülést, megtagadva ezzel a közösséget a zsidó tömegekkel. Felháborodásában azt javasolta, hogy a Tanács szakítson meg minden kapcsolatot a védettséget szerzett zsidókkal.¹³⁶